Raadsvoorstel

Onderwerp:	Water en rioleringsprogramma 2025 – 2029
Portefeuillehouder:	D. Bijvoet
Datum college besluit:	27 augustus 2024
Behandelend ambtenaar:	Saïd Boulakhrif
Registratienummer:	GZDGCB1567088/1617290

Inleiding:
Om aan te sluiten bij wat de Omgevingswet van de gemeente vraagt, is een nieuw Water- en rioleringsprogramma (WRP) 2025 – 2029 opgesteld. Dit is de opvolger van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2019-2023. In het WRP 2025-2029 is uiteengezet hoe wij de komende jaren invulling geven aan onze hemel-, afvalwater- en grondwaterzorgplicht. Op deze manier zorgen we voor een robuust en flexibel water- en rioleringssysteem. Uw raad is ook op 12 juni 2023 met een informatienotitie geïnformeerd over het plan van aanpak riool overstorten.
In hoofdstuk 9 oppervlaktewaterkwaliteit van het Wrp, treft u verdere informatie aan over het vervolg (o.a. aanpak overstort aan de Poelslaan)

Tegelijkertijd met het WRP wordt het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptie ter behandeling aangeboden. Er zit een grote verbondenheid tussen beide plannen. Enerzijds vanwege de financiering en anderzijds vanwege het omgaan met extreme neerslag als gevolg van de klimaatverandering.
De belangrijke verschillen ten opzichte van het vorige plan is de integrale afstemming met de opgaven vanuit wegbeheer, groenbeheer en het Uitvoeringsplan klimaatadaptatie.

De belangrijkste uitgangspunten voor het WRP zijn:
a. Het stedelijk watersysteem wordt in stand gehouden door doelmatig beheer;
b. De kans op wateroverlast wordt verkleind, door verder te gaan met het afkoppelen van hemelwater van het afvalwater;
c. Er wordt werk gemaakt van klimaatadaptatie door integratie met het uitvoeringsplan klimaatadaptatie.

Het WRP is tevens de basis voor de rioolheffing. Met de rioolheffing worden de kosten voor uitvoeringsmaatregelen zoals beschreven in het WRP gedekt. De financiële consequenties van het WRP zijn vertaald naar de rioolheffing.

Voorstel Raadsbesluit

De gemeenteraad van Culemborg besluit:

1. Het Water- en Rioleringsplan (WRP) 2025-2029 (GZDGCB1567088/1617300) vast te stellen.
2. Met ingang van 1 januari 2025 de spaarvoorziening te beëindigen en het restant over te hevelen naar de egalisatievoorziening (Besluit Begroting en Verantwoording artikel 44 lid 2).

3. Vanuit het exploitatiebudget riool jaarlijks een vast bedrag van €75.000 te reserveren voor klimaatadaptieve maatregelen en aansluitend €46.000 voor de regionale samenwerkingsagenda Water en Klimaat Rivierenland en bij reguliere rioleringsprojecten 10% extra te reserveren.

Argumenten:

1.1 Het WRP 2025-2029 geeft invulling aan wet- en regelgeving en legt de kaders vast voor het beheer, onderhoud en vervanging van de waterketen.

Het WRP 2025-2029 omschrijft de functionele doelstellingen in de waterketen zoals volksgezondheid, droge voeten, leefomgeving en milieu en hoe de waterpartners zelf en in samenwerking met elkaar de activiteiten uitvoeren en met elkaar afstemmen. Deze doelen zijn kadervormend voor de invulling van het op orde hebben en houden van de onderdelen in de waterketen en zijn specifiek uitgewerkt tot te nemen beheer, onderhouds- en vervangingsmaatregelen voor de gemeente Culemborg.

1.2 Het WRP draagt bij aan een klimaatbestendige en water robuuste leefomgeving.

Bij rioolrenovatie, (her)ontwikkelingen of herinrichting van de openbare ruimte benutten we kansen om, bij voorkeur samen met inwoners, een bijdrage te leveren aan een klimaatbestendige en water robuuste omgeving. Het WRP draagt bij aan een leefomgeving die zodanig is ingericht dat de gevolgen van klimaatverandering niet zorgen voor onacceptabele schade door wateroverlast en droogte.

1.3 Het klimaat is aan het veranderen en leidt tot meer weersextremen.

Het (hemel) watersysteem en de afvalwaterketen moet de neerslag zo goed als mogelijk kunnen verwerken. Het is niet meer uitsluitend met grotere rioolbuizen op te vangen, een integrale aanpak is noodzakelijk. Het WRP is een goed planinstrument om mee te kunnen bewegen met de trends en ontwikkelingen binnen de vakgebieden water en riolering.

1.4 Met de vaststelling van het WRP 2025-2029 kan de rioolheffing met een kostendekkend tarief goed onderbouwd worden.

Een vastgesteld WRP 2025-2029 is de basis voor een goed onderbouwde rioolheffing, welke in balans is met de gestelde doelen, eisen en uitgangspunten. Het WRP geeft ruimte voor de invulling van de transities zoals klimaatadaptatie en circulaire energie.

2.1 Het activeren van de vervangingsinvesteringen en het meerjarig afschrijven is eerlijker voor de huidige Culemborgers.

Door extra bedragen in de rioolheffing op te nemen en in een voorziening te stoppen, kan de gemeente sparen voor toekomstige vervangingsinvesteringen en daarmee versneld aflossen. Het voorzetten van deze spaarvoorziening zorgt echter voor een fikse rioolheffing stijging (€ 50 bovenop de huidige stijging) voor de komende periode (2025-2029) en daarmee komt de betaalbaarheid in het gedrang. Het omzetten naar het activeren van de vervangingsinvesteringen heeft een dempend effect op de stijging van de rioolheffing. De lasten zullen namelijk over een langere periode (afschrijvingstermijn 15jr -45jr) verspreid worden, en hoeven niet direct betaald te worden uit de heffing die nu wordt opgelegd. Hiermee verdelen we de lasten eerlijker.

3.1 De aanvullende reservering voor klimaat adaptieve maatregelen past binnen het thema water en riolering.

Het volledig klimaatbestendig maken van de gemeente Culemborg is een grote opgave. In het WRP zit een link met het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie. Rioleringswerkzaamheden hebben veel meekoppelkansen en zijn water gerelateerd, daarom is bij deze projecten 10 % extra budget opgenomen voor klimaatadaptatie. Het investeringsvolume projecten riolering bedraagt in de periode 2025-2029 €4.9mln. Met klimaatadaptieve maatregelen opgeteld, komt het totaal op €5.4 mln. Deze 10% is gebaseerd op landelijke kengetallen voor kostenramingen klimaatadaptatieve maatregelen in relatie tot meekoppelkansen riolering.

Er wordt ook jaarlijks €75.000 investeringskrediet voor klimaat adaptieve maatregelen gereserveerd. Dit gaat om projecten waarin geen koppelkans is met rioleringswerkzaamheden, maar wel water gerelateerd is (zie kanttekening

3.2).

Kanttekeningen

1.1 Met het in werking treden van de Omgevingswet vervalt de verplichting tot het opstellen van een WRP.
Het is niet meer wettelijk verplicht om een WRP op te stellen. Er is wel gekozen om een WRP op te stellen, dit helpt om de hoogte van de rioolheffing te onderbouwen, vast te stellen en transparant te zijn richting inwoners.

1.2 Het risico op waterschade en wateroverlast blijft aanwezig.
Het is niet mogelijk om in één planperiode het doel van het WRP, voldoende zwaardere regenbuien (door klimaatverandering) verwerken, te realiseren. Het risico op waterschade en wateroverlast blijft aanwezig.

2.1 Bij het activeren en afschrijven van vervangingsinvesteringen is er sprake van rentekosten, waardoor de totale kosten over de gehele looptijd hoger zijn.
Met de ontwikkeling van de rioolheffing en het saldo van de egalisatievoorziening wordt geanticipeerd op de stijgende kapitaallasten (rente en afschrijving).

3.1 Water- en Klimaatadaptatie betekent investeren voor op de langere termijn lager
Er wordt een meer klimaat adaptieve koers voorgesteld. Deze koers brengt extra investeringskosten met zich mee. Ook de jaarlijkse kosten zijn hoger, dan wanneer niet klimaat adaptief gehandeld wordt. Voor de gemeenschap zijn de kosten als gevolg van schade op de lange termijn daarentegen zeer waarschijnlijk lager, dan wanneer niet klimaat adaptief wordt gehandeld.

3.2 Klimaatverandering is breder dan wateroverlast en droogte
Het WRP is een logische plek om natte klimaatadaptatie te verankeren gezien de grote verwevenheid met onze wettelijke zorgplicht en de financiering daarvan. Overige aspecten van klimaatadaptatie vinden geen plaats in het WRP omdat deze niet gefinancierd mogen worden vanuit de rioolheffing.

Kosten, Baten, Dekking:
De kosten voor de uitvoering van het WRP, te weten de investeringen, de jaarlijks terugkerende kosten voor beheer en onderhoud en de kapitaallasten van de investeringen, worden volledig gedekt door de inkomsten uit de rioolheffing.

Het voorliggende WRP bevat een raming van de kosten in de planperiode, een prognose van de ontwikkeling van de kosten op lange termijn en de voor een kostendekkende rioolheffing benodigde tarieven. De totale kosten voor het uitvoeren van de gemeentelijke watertaken (inclusief klimaat adaptieve maatregelen) bedraagt in de periode 2025 – 2029 op investeringsniveau € 5,4 mln. De exploitatielasten bedragen jaarlijks tussen de € 3,1 mln. - € 3,3 mln. De bedragen zijn exclusief kapitaallasten en btw toerekening.

Vanaf 2025 wordt de spaarvoorziening overgeheveld naar de egalisatievoorziening (Besluit Begroting en Verantwoording artikel 44 lid 2). Daarmee wordt de spaarvoorziening beëindigt. Als gevolg van deze wijziging worden alle investeringen vanaf 2025 geactiveerd en langjarig afgeschreven. Het activeren van deze vervangingsinvesteringen heeft een dempend effect op de stijging van de rioolheffing. Bij het handhaven van de huidige spaarvoorziening zou het tarief met nog € 50 per jaar extra moeten stijgen.

De kostendekkende rioolheffing is berekend voor de periode 2025 tot 2065. Er is gebruik gemaakt van de volgende uitgangspunten: de spaarvoorziening komt vanaf 2025 te vervallen. Het resterende saldo wordt overgeheveld naar de egalisatievoorziening. De bestaande egalisatievoorziening wordt gecontinueerd. Het saldo van de egalisatievoorziening wordt aangewend om over de periode tot en met 2065 100% kostendekkend te zijn en blijven. Uitgangspunt voor de berekening is dat de heffing de komende 3 jaren tot een dusdanig niveau stijgt dat in de jaren daarna volstaan kan worden met een stijging van circa € 2,50 per jaar exclusief jaarlijkse indexatie Zie onderstaand tabel voor jaarlijkse stijging in euro's en stijgingspercentage ten opzichte van rioolheffing .

Periode	Stijging rioolheffing (exclusief indexatie)
2025	€ 9,50 (+3,6%)
2026	€ 9,50 (+3,5%), exclusief indexatie
2027	€ 9,50 (+3,4%), exclusief indexatie
2028 – 2054	€ 2,5 per jaar (0,85% per jaar) exclusief indexatie
2055 – 2065	€ 1,9 per jaar, exclusief indexatie
Rioolheffing 2065	€ 381 per h.e. (in 2024 bedraagt de heffing € 264)
Kapitaallasten 2065	40% t.o.v. de baten (in 2024 is dat 21%)

Als we onze heffing vergelijken met andere gemeenten, komen we onder het regiogemiddelde (zie onderstaand tabel).

Gemeente	Rioolheffing in 2024	Rioolheffing in 2018	Verschil met 2018
Tiel	€ 240	€ 234	3%
Neder-Betuwe	€ 241	€ 223	8%
Zaltbommel	€ 249	€ 281	-11%
Buren	€ 250	€ 217	15%
Culemborg	**€ 264**	€ 242	9%
West Maas en Waal	€ 273	€ 273	0%
Maasdriel	€ 277	€ 238	16%
Regiogemiddelde	€ 312	€ 273	14,3%
Lingewaal*	€ 443	€ 318	39%
Geldermalsen*	€ 443	€ 324	37%
Neerijnen*	€ 443	€ 382	16%

* Zijn gefuseerd tot West Betuwe

Personele en/of Juridische gevolgen

Met behulp van de Formatiescan 2023 (Stichting RIONED) is berekend hoeveel tijd – en dus hoeveel fte – er nodig is voor uitvoering voor onze watertaken. De Formatiescan gebruikt kengetallen om de benodigde formatie te bepalen, naar functieprofiel en naar type activiteit. Het resultaat is afhankelijk van gemeentegrootte, areaal, geplande investeringen en de mate van uitbesteding. De uitwerking hiervan is opgenomen in het WRP.

Uit de formatiescan, maar ook uit de praktijk blijkt dat de huidige bezetting voor de uitvoering van de gemeentelijke watertaken te klein is voor een adequate uitvoering van alle watertaken. De afgelopen 2 jaar hebben we dit kunnen oplossen door inhuur en wordt nu omgezet naar een vaste formatieplaats, uitgegaan van een uitbreiding van de formatie met 1,0 fte (schaal 9). De kosten hiervoor worden gefinancierd vanuit dit WRP en is reeds in het kostendekkingsmodel verwerkt.

Communicatie en Burgerparticipatie

Nadat het plan is vastgesteld door de raad wordt het WRP 2025 – 2029 gepubliceerd op de website van Culemborg en via www.officielebekendmakingen.nl. Het WRP wordt verder intern besproken met meerdere betrokken teams.

Burgerparticipatie is projectgebonden en we zullen bij rioolrenovatie, (her)ontwikkelingen of herinrichting van de openbare ruimte kansen benutten om, bij voorkeur samen met inwoners, een bijdrage te leveren aan een klimaatbestendige en water robuuste omgeving

---

Bijlage:

1. WRP 2025 -2029 (GZDGCB1567088/1617300)

Raadsbesluit

Registratienummer: GZDGCB1567088/1617290

De gemeenteraad van Culemborg besluit;

1. Het Water- en Rioleringsplan (WRP) 2025-2029 (GZDGCB1567088/1617300) vast te stellen.
2. Met ingang van 1 januari 2025 de spaarvoorziening te beëindigen en het restant over te hevelen naar de egalisatievoorziening (Besluit Begroting en Verantwoording artikel 44 lid 2).
3. Vanuit het exploitatiebudget riool jaarlijks een vast bedrag van €75.000 te reserveren voor klimaatadaptieve maatregelen en aansluitend €46.000 voor de regionale samenwerkingsagenda Water en Klimaat Rivierenland en bij reguliere rioleringsprojecten 10% extra te reserveren.

Aldus besloten in de vergadering van de Raad,

Gehouden op 3 oktober 2024.

De griffier	De voorzitter
D. van der Harst	G. van Grootheest